

АК-ДОВУРАК — АБАЗА

ни кара шыгы кылырынга белеткери база көрдүгөн. Бистия машинасы Ак-Довурактан Сайиче утаандыр шөйлүп үнгөн чазагыл оруктап караннадыр калдып-ла олур. Чазагыл орукту кара шыгы дугуйлар алааче агып эртип турганам-даа. Дүш чоокшулап орда Сали сынын ажа бердиис. Тайганын белин далай деңгелинде 2250 метр (Салагай таламында чуруктуу үстүндө). Агаарнын экизи магалы. Шоолуг өвөс кудургайлап чоруп орук тулууп ажалчынарнынга журажы бердиис. Туудужулар-биле амыр мени солчуп, чугалажып өгөлдөиис. Оларнын бирөөн Дмитрий Ключиков (салагай таламында чуруктуу алаанда) баштакташы араак: — Хакасыннын девискеринде келгениер дэш силер бүтүдгө, туудужуларнын байыры чедирдиис—диги.

Оон чугалажыга хөөрөм чок. 124-кү километр бистия кожаныс-тын девискери болур. Мында мыт-шимжон ажал шаты төнгөдө оожумнаар. Хүндүс күштүг техниканы даажы ол чоок кавыга чагылаанып хүнөөр. Эш Ключиков чер үттөөр станоктун дуржугалыг мастери. Чер чаза тепсикчилеринге ажалдыа фронтуну ол чо-гур үзгилде белеткеп берип турар. Моон мурунда чылдарга кааа ажалдап турганын муракчы ажалчындан сонуургап айтырдыис.

— Москва облазынга ажалдап турган, чер үттөөриния нарын мергежилин чедип алган мен. Ак-Довурак—Абаза оруунуа тууду эгелери билек маада ажалдап эгеледим. Хүндө 60—70 хире оцгарларын үттөп, чер тепсикчилерин саадаттайн турар мен—деп, ол чугалады.

Бистия чоогутуста ийи экскаватор калбак-калбак хаааларыг дөң довуракты автомашиналарга соксаал чок чүдүргөн, оларнын у-суштарынын алааче чеди тоннаын «МАЗ-503»-тери шуужуп-ла туралар. Компрессорларын шилжөөр үнү, механиктинг маскаларын, бульдозерлерин болган экскаваторларнын даш-шимжон—хай-нышкынынг күш-ажалын судалын кааа турган кижилерге тодаргай терчилей бээр.

Ак-Довурак— Абаза оруунун соолгу километрлеринин базым бурду туудужуларнын уауу күжун негеп турар. Чалым хаааларыг, кезээде эривес дөң черин казып, чазагыл орукту үндүрери берге-даа болза ала-чурттуу күчүлүг техникасы, 50 чылдык кийгирлар-биле чагыналган бөдүүн ажалчындар уауу угаени бөдүрүп, улам буруугаарлап бар чылдарлар.

Ол ажалчынарнын база бирөөн Н. Жидкин (оң таламында чурук-туу үстүндө) хүнүнү ажал-нормалын үргүчүлү ажал кууседип, б-дүрүлгеник муракчыныга савадип турар. Залдеге 368 кубометр довуракты автомашиналарга чүдүрө турган, 400—450 кубометрин

чүдүрүп турар. Оон кады ажалдап турар өөр Михаил Веронин, Николай Гулин олар база-ла эки ажалдап турарлар.

Алаанда чурукта көргүскени ышаш үш экскаватор, шушкан автомашиналарын саат чокка чүдүрүп, оларнын даш-шимжон эөн чыткан тайга, сында чаа амдыраалыг келгени кайы ырактан-ла диннадып турарлар.

A. АНАНИН.

Келир өөредилге чылынга

Школаларга одалга ыжыч бө-леткээр чугула ажал-хөриен мурунку чылдарда ышаш, бө чы-лын чонун, ала-менин база бөт-идеилейг киржилгени үнөлөп демдеглэри өөрүчүг. Партия, совет, улус өөредилге органны-нын эки ууртканы-биле чамдык школалар келир өөредилге чы-лында өттүлөр ыжыч бүгү-ийи-тининг күмү-биле белеткеп алган. Школаларга топкан сөөртүлгени чамдык районнар графинг өзүгар чорудуп турар.

Чадаана. Районо эргелекчизи эш Дадар-олдун дыңатканын өзүгар алырга, Чевн-Хемчи районунг школаларында өттүлөр ыш белеттели, оң сөөртүлгени организмиз чоруп турар. Ча-даанын № 2 школа одалга материалынг куралырын чыл бату хынамчалыг белеткеп ал турар. Келир өөредилге чылынга ам ол школаның чанында 300 кубометр ыш, 25 тонна хөмүр даш дүмүртүнгөн. Ол ышаш Хо-рум-Даг сес чыл школанын чан-ында 200 кубометр топкан, 30 тонна хөмүр даш белен.

Районунг школалары өттүлөр ышты белеткээр организмиз чоруткан, чамдык школалар барык дозуп турар. Ол база чоңуку, ала-менин идеилейг киржилгени илерепид турар. Амгы көл со-ругга — белеткени топканы школа чанынга бурун экиеп алы-рынче кичинейг салдыын турарын эш Дадар-ол анзаап айткан. Чадаана АТА-нын чаа чам-дык амыл-агыларынг чык ма-шиналарын тускай дуржулга өзүгар топкан сөөртүлгениде киргени. Ам сөөртүлге Сүт-Хөл школаларында чоруп турар, ол ажал графинг өзүгар, районунг бүгү школаларыга июньнун эгезинге чедир бурун дозду.

ЭЗРИН. Келир өөредилге чы-лыга өттүлөр ыш белеттели ЭЗРИ районунг школаларында эртен чылдан дээр чоруп турар. Районунг ажалдакчы эш Кис-танын бадыткаанын өзүгар алырга чамдык школалар топкан белеткээр планын бурун күүсөдип алган. Ол база организмиз уауртулганы, чоңун, ала-менин идеилейг киржилгени илерепид турар.

Нарын ортамк школаның чан-ында 1500 кубометр топкан бе-лен, оң кези азы 700 кубометри төрөдөр шө-биле халас бе-леткеп бергенин демдеглэри өөр-үчүг. «Коммунисте орук» ил-дэ ажал-агы артелининг кол-хозчулары школа ажалыга, ылазыга өттүлөр ыш белетке-линге чыл буру идеилейг кир-жип келгенин демдеглэри чөп-түг.

ЭЗРИ ортамк школа 1967—68 өөредилге чылында өттүлөр 1500 кубометр ыжыч база бе-леткеп дозсан, оң иштинден 233 кубометри чөн шөф аргазы-биле белеткеп берген. Бо амыл Бай-Даг. Кызыл сыдыс, Мөрөн школаларында база организмиз чоруп турар.

Школаларга өттүлөр ыш бе-леткээр айттыгы чер болганда организмиз чоруп турары өөрүчүг. Амгы көл соругга—топканы чугле тайга сынга тургузуп каар-рында өвөс, ону ышын орук-биле бурун сөөртүп экиеп алырында. Чевн-Хемчи ышаш чамдын ра-йоннарнын үлгерин калбартып, одалга ыжыч сөөртүрүнүн графинг чер болганга тургузганы амын-гы.

Б. ВОЛЬФУН.

Ак-Довурак—Абаза оруунун туудужулары Совет эрге-чагыраның бежен чылынга колбаштыр бедиктеп хүлөөлгелерин алганнар. Боттарынын арга-курааларына саап көргөш, 1967 чылдык октябрь айда чазагыл орукту Ак-Довурактан 120 километрге чедир кезин күүрө комиссияныга дужаары олар шиптирлөөнер. А август айын 15-ке чедир 120 километрден ылай 10 километр чер-

„ПРАВДАНЫҢ“ ЖУРНАЛДАРЫ

«СОВЕТСКИЙ СОЮЗ»

«Советский Союз» («Совет Заиле-ди»), «Кронодил», «Наука и жизнь» («Эртем болгаш амыдырал») деп жур-наларга чунуң дугайын бижип тур-арын, моон сонгар кандыг чүүл-дерин парлаарын номчучулар со-нуургап турар. Ылангыч ун жур-наларны бижилип ал четкилээн номчучуларга оң дугайын билки алыры солуу.

«Советский Союз» деп журнал бү-гү-делгей амыдыралынч сөөлүг бо-лушунунарнын амыдыралы, тайлыбыр-лавышан, эртемнинг эң солун амы-дышкынырнын дугайын бижип,

совет кижилеринг амыдыралынч дугайында очертерин парлап тур-ар, ол ышаш култура талазы-би-ле чугула уауу болушунунар-биле орус болгаш совет чурчучуларнын чурутарын номер бурдунге үндү-рер. Уругларга тураскааткан тускай арыннар база үнүп турар.

Юбилейг чылда чаа, солун ма-териалдарын журналга парлаар. Бис-тинг чуртууска эң чугула айттыгы-ларын канчаар шиптирлеп келгени-нин дугайында бөдүн номерлерин үн-дүрени редакция планнаам.

«КРОНОДИЛ»

Ол политиктинг сатираның журна-лы, 1922 чылдан бээр үнүп турар. Номчучуларынч сыны хей. Эң баш-тай чугле 40 муң назен турган биз-за ам 4 миллион кези четкен. «Кро-нодилдинг» номчучуларынч саны моон сонгар-даа өзери чугаажок.

«Кронодилдинг» чепсэ чидиг. Төт-чегелчилерин, хөлөс чурттаарын күзөөрлерин, мөгечи бузуручуларын, нарак чаарларын, хулиганларын, ара-гачкыларын «Кронодил» нам-хайра-чокка сойгалап илген. Фельетоннар-ны, шүлүнтөрүн, нариатураларын журнал үндүрүп турар.

Делегейде болуп турар болушун-нар «Кронодилдинг» база сонуургадип турар. Импералистерге, колониза-торларга уауу дөң шыгап, өт амыт-пышаан, буржуаз култураны ун журнал сойгалап турар.

Совет күрүнениң бежен чыл бол-ган төөгүзүнүң дугайында янзы-бур-солун материалдарын «Кронодил» бо-дукучү номчучуларыга баралгадыр. Эвилөөдөшөм болгаш автономуг ресубликаларнын база аны-дунга социалисттик чурттарнын сатириктик журналдары-биле, ол ышаш капита-листтик чурттарнын депшилгелиг чо-гаалчылары, журналистери болгаш нариатуралистер-биле «Кронодил» шадган бээр бийик харылазалыг.

Аны-аңгы темаларга шоодугларын журналдан номчуп болуп силер. Эко-номика, бугурулду, амыктар, шко-ла, кижизидиңга, мораль совет киж-иниң амыч-чан, мазу-шынар теманын-га материалдар журналдын арына-рынга парлаттынар.

36 үндүрүлгелен болгаш 7 альбом-дан тургустунган нариатура библио-текамызга чыл бур журналга үнүп турар.

«НАУКА И ЖИЗНЬ» Чаа чүүлдерни сонсаал чокка дилеп тывары болгаш чаңчыларын күндү-лүп көөрүн «Наука и жизнь» жур-нал боттандырып чорудар. Журнал-ды чагыдып алган ө-бүлениң бүгү нежигүнеринге оң солун болурунча редакция кичинейгенин салган. Эр-темин болгаш техниканың чедиши-киннерин дугайында, философия болгаш экономика теманыңга хама-рышан чүүлдер, төгү болгаш архе-ологияга хамаарышан совет болгаш дааштын уауу эртемдериин чүүл-дерин журналдан номчуп болур.

Чаа эртем-тайлыбырныг номер, амар болгаш чоңуңг көргөлгөл ба-раанырнын дугайында дыңдаңдыг-ларын журналдан номчуп чилер. Москванын дээди өөредилге чөрлө-рининг профессорлары болгаш баш-

кылары конкурс экиаменнеринге (ма-тематика, физика, химия) белеткеп курстарын журналда чорудуп турар. Хөстүг үе-шакты чөп амытгалары, уруглар кижизидилгени дээр өсө-даа айттыгыларине кичинейгени угла-дырган. Янзы-бур солун, тывыккы оюнорны база парлаар. Эртем-фан-тасктиг тоомуларын, ол ышаш россказнын «Наука и жизнь» жур-налга парлаар.

«Нимозал» деп чаа бөлүктөн ижи-но уран чүүлүнүң шыларгангай чедиши-киннерин дугайында номчучулар тынжар. Шыдырааның болгаш ки-нога ынактарын булуңуларын үндү-рени чаңчыл болган. Журналга пар-латтынар бүгү-ле чүүлдерин дегер-дени санаар берге. Чаа-чаа темалар-ны амыдырал бөдү-ла тып турар бол-гай. Бо журналдага бижидилгени харылазын болгаш «Союзпечать-ты» салбырлары база хей-никти та-радыкчылар чорудуп турар.

И. КРАВЧЕНКО.

УРЕЙ КЫЛЫРЛАРНЫ — ХАРЫСАЛГАЖЕ

Тыва АССР-нин өлүг металлур-гиянын баштайгы «Тыва ко-бальт» комбинеттин баштайгы эел-чөн 1968 чылда ажалдага кири-ерин улус ажал-агынын планында көргөн болгай. Чугле бо чылын бе-зин 18 объектинг ажалдага кири-ер жүрүлүг.

Бо хире уауу соругалар туруп турда, «Тыва кобальт» түдүг өгө-лөди (начальник А. Черкас) түдүг-монтаж ажалдарын планын үр-гүлү күөстөйин келген. Акша бол-гаш өскө-даа куралыраларын ажал-агыңи өвөс чарыгдар, техниканы чөп ажалдады, ажалды урей кыл-ыр чоруктар кайы хөй болуп турар. Күш-ажалдын депшилгели арга-ларын чепсө нестердик турар. Ажал-чынарнын мергежиин чывыс болуп турарында түдүгга урей кылыр чо-

руктарын хөй бөлдүргөн, оларын өдө кылырынга чугле 1965 чылда бе-зин 15.8 муң рубльди чарыгдан. Ту-дүг өгөлдө түдүгүн шынарын экижер талазы-биле комплексилг ажалдарын боттадырайн турар.

Сөөлүг чылдарда бетонун, демир-бетон кылгыларын шынарын эки-жерде, цементин артыкка чарыгдар-ларын эвождер талазы-биле ажал-дарын чуртуулган. Түдүгүн чорудуп турар организмизалар төвөлелдип, түдүг нормаларын болгаш чурумна-рын хажылып турар. Гидрометал-лургия центринг ханазын чер шим-чөөшкенинге уауу быгып турустуг демир-бетон блоктардан кылыр тур-да, ону сай-бетондан кылган блоктар-биле туткан. Гидрометаллургия центринг дээрин шыккан плантар ГОСТ өзүгар

негелдереге дүүшөйин турар. Ту-дүгүлөр оларнын чамдыктын со-лоола, а чамдыктары бүстүп, өйлүп үрелген хөөрө. Ныдуг түрбүжө-дө дээрининг чымыг эрттирес казын ыш өгөлдөн.

Уүрүктөп-хөөгөлар салбырынг бадыканың конструкциянын шипчи-лөп көөрү-биле ажал каш комиссия-ларын тургускай. Эртен чылдын төңүзүндө тургускан комиссия ук бажыны өвөк төмчөлдөнгөн хажымы тутканын, демир-бетон элементтер-ин төвөлелде көргөндөн дыка өскөрилгелиг күөстөкени илереткен. Дузалал бугуруле чүчүстүг (фа-чальник эш Балазчук) бетон хо-лугтарын кылдырып нормалын хажы-лып келген болган ам-даа хажы-лык арттышкан. Антисейстиктиг куржарларын багай шынарлыг кыл-

ган, оларын 150 марканын дымш бетон-у-биле кылыр турган, дымш өвөс 50—75 марканын бетон-у-биле кылгылаан. Мындагы четистеринг уружула ам үдө улетүп түдүг болгаш төвөлелде эртем-шипчиле институтунун Красноярскиде фили-алы ук бажынын ханазын өдө кы-лыр, азы быгыгдар арганы дилеп тывары-биле шипчиле, лаборатория болгаш дурулга ажалдарын чору-дарын планнап турар. Түдүгүн урей кылыр чоруктарын чиктерин моон-даа хейлү көргүзүп болур. Дегир-хөрекөөдөр тургузуп, элээр фундаментири тудужулар үр-гүлүг өдө кылдыр кыгма-даа чажыт өвөс. Ныдуг болганда ажалды урей кылыр турары дөң харысалганы кым хулаөр жүрүлүгү?—деп айттыр тургустунуп келери илел-дир.

«Тыва кобальт» түдүг өгөлдө-дө парток (секретары В. Физдини) түдүг ажалдарын шынарын өк-идеиле дугайында айттырып чалгыс улаа өвөс көдүрүп келген. Иччалза-даа практиктинг түндөлдөр чок болуп келгени. Ажалды урей кылдыргай шыгыны харысалганы парток ху-лаартеин турары ол бе, азы хула-дып шылазын ол бе? Түдүгүн шы-нарын контролдуу талазы-биле партокунг тургускан комиссияны ажал чорутпайн турар. Оон со-ставында белик мергежилди ажалын тудужулар бежи чок. Түдүг ажи-лын шынарычче уауусу контрол-дуу кол болуп (директор Н. Эверков) кичинейгени буа өвөш угландырып турар. Моон ужурунда ажалды урей кылган чалгыс-даа кижиге амга че-дир харысалга хулаөттөн.

Ажалды урей кылдырлар-биле өп-теш чок демиселди чорудуп, оларга шыгыны харысалганы хулаөдир үе-келген. Бүгү-өвөлөп ужуу-лузалыг уауу түдүгүн төвөлелде, түдүг но-маларын болгаш чурумнарын барым-далаап чорудар жүрүлүг. Комбинат-тын капитал түдүг кылдын түдүг-жулардан негелдени шыгыртатпас болза дозугалган түдүгүлөр ажалдага болур, чогууру-биле кирбейн тур-да, «эмнеэр» таварылгалар ам-даа уламчылар дээрн билдингир-дир. Ажалды соора кылдып, көрдүнгөн чарыгалды улагутырып турар чо-рук — күрүне мурунунга кеминг хө-рек дээрин «Тыва кобальт» түдүг өгөлдөди, ында парток болгаш өскө-даа хей-никти организмизалары угаап көөр хулаөлдөлгө.

Б. ВОЛЬФУН.

Улуг Октябрың 50 чылына уткуштур

ХОСТАЛГАЛЫГ ДЕМИСЕЛДЕ ЭРГИЛДЕЛИГ ҮЕ

Октябрың социалистг револю-циянын көдүргөни, калбак уауучу шипчөөшкенирин күчүлүг шуру-ганы бүгү делегейинг кырынга не-терешилан, чер бөмбүрөөнин эң ырак районнарында бежи четкен. Колонизаторнын дарлаткан улаустары база хосталгалыг демиселде көдүр-үлгөн болгаш империализминг ко-лонналдыг системанын бурап ба-дышкынынын үеи өгөлдөн.

Ам, Улуг Октябрың бежен чы-лынын бугулууды, бүгү делегейинг национал-хосталгалыг демиселин түнөөдөн уауртушуу, чүс-чүс чыл-ларда тургустунуп келген болган үр-үенин дургузулда империализминг иделдиги чымыл база монополия-ларнын байып алышкынын кал-бак үер дөң болуп келген колони-алдыг система экинчиге чедир буу-рал дүшкөн деп, дөң барымзаалыг чугалап болур. Национал-хосталгалыг шипчөөшкенин хөжүдөсүнө эргилдеги үе болган Октябрь рево-люциясында бээр 70 чурттарынч улаустары колониализмг дарлаалды ап өткөпкан. Колониализминг, дарлаал-дын алаанда ам бистия планетавис-тин девискерининг чугле 5 хузуу арткап; мыда оң чоңуңу бир чет-пес хузуу чурттар.

Колониализмг кууданышкын си-стеманын бурап дүшкөн — XX чүс чылдын уауу болушунуң-дур. Делегейинг социалистг системанын тургустунганынын сооңда бо дээрге болуңу төңгүлүг ужуу-лузалыг талазы-биле ийги болушун кызыл дээрин коммунистг бол-гаш ажалчын партизандары 1960 чылда болган Москва чөвүлө хура-ларын Мелегелдеде чөптүү-биле алаан.

колониаларнын политика талазы-би-ле хамаарышпас чорукту чаалап ал-ганынын сооңда тыптын келген амгы күрүнеэр экономиктиг, со-циал болгаш култура хөжүдөсүн-инг аны-бурү деңгелинде турар. Ыччаарга чок болган өй-не чайгы-лык чок революсчү күп болуп тур-ар. А национал-хосталгалыг шим-чөөшкенин өй-не массалыг базазы болуп турар тараачыннар национал болган социал хосталга дөң демиселде идеилейг киржип туралжык, демиселдин соорулазын, бугуш-нарын болган нарын ам-даа бурун мелепери билбейн турар.

Аяндык болган Африканың хос-талган чурттарынын хей нуруузда национал-хосталгалыг революциялар-ны нургудайында-да биче буржуаз-тыг өг-бүзелерден үнгөн интелед-генина уауртуп турар. Ол чурттар-нын уауртуучулары ниия национал соорулалар-биле черелештир рево-люциянын чорудулазында хун айтты-рыны болу берген демократтыг хө-жүдөсүн айттырыларын база шип-тирлеп турар.

Ам анык күрүнелерин шип-тирлээр алаары чок айттыгы чүл дээр, экономика талазы-биле ха-маарышпас чорукту чедип алары ол болур. Ол база кезинде барган, херек кырында национал хосталган чегеринин тодаргайлакчы чүл-дү болур.

БАР, Алжир, Мали, Гвинея, Бол-кун (Бразавиль), Сирия, Бирма дөң ышаш база өскө-даа чамдык чур-тарда империалистг монополиялар-нын тергиделден хосталырыче уланган чугула төмөчлери боттан-дырып, шаштык комиссияларын чок чымып, феодааларын черлерин

хавырын, капиталистг бугурулге-лерин националистап турар. Ол чурттарынын экономикасында күрүне сектору хөжүп, оларда индустри-ализаашкынын идеяны боттан-дырып, ажалчы чоңарынч эрге-ажыктарына таварыштыр социал ре-формаларын чорудуп турар.

Янзы-бурү чурттарда шак ныдиг депшилгелиг чарыгалар янзы-бур-лү болуп турар болган агы-агыг деңгелиде чедип алган. Чикээлдерге, БАР-га Суи каналын национализа-ашканын соон дарып чугле дашты-кы кижилерге өвөс, харын иштиги уауу капиталистерге болган феода-ларга хамаарыш турган банкылар-ны, улетүп бугурулгелерин болган черлерин националистаан. Улет-пүрүн 90 чыгм хузуу, бүгү чөд-и-банк системасы, транспорт, дашты-кы салдыга контрол күрүненин хө-аууга шилчөө. Ажалчы чоңарынч демократтыг өргөлери калбартып болган политиктиг амыдыралга оларын рөдөн күштедирер соору-зын өдө элөөн хөй реформаларын чө-руккан. Элөөн хөй чурттарда мындг янымыг чарыгаларын чугле бөт-тандырып өгөлдөн.

Анык күрүнелерин экономика талазы-биле хамаарышпас чорук дөң, депшилгелиг социал-экономи-ктик чарыгалар дөң демиселде ай-тырып бергө-жөшкөннөргө таварыш-турар, иччанга ол демисел уауу күженишкенин негеп, уауу тө-рүлгелерин бөлдүрүп, мынд бол-ган, политика талазы-биле хама-арышпас чорукту чаалап алырынын үеизиле болуп чүгүрүлгелерин даа берге чарылаашкынарын хайчык-тырып турар. Иччаарга амыдырал-дын болу хосталган чурттарга өвө-лө-люкчиг ханазыларын негээр. Үн-өөзин социал чарыгаларын чору-

дар, боттарынын чурттарынын улам ымайгы хөжүдөсүнүн өөрүктөрүн дугайында айттырып тургу-зуп кооп турар калбак уауу массалар политиктиг аранежа үнүп турар апаарган.

Элөөн хөй анык күрүнелерин эрге-чагыргазында турар революсчү демократтар амгы шагыин байдал-дагы капиталистг система ажал-агынын хөжүдөсүнүн белик темп-лерин хандыр шипчөк чок дээринге бугурул турар. Капитализминг сайырангай чурттарына улетүп бугурулгелеринг амгы деңгелин чедип алырда, бир өвөс анык күрүне-лер капиталистг системаны шилп алыр чүе болза, оларга 80—100 чыл негеттер деп чүвени экономис-тер санап көргөн. Биргээр чугалаалар, олар база-ла халичекче тавар-жып, хөжүдөсүн чурттар болуп ар-тар болган империалистг күрүне-лерден дыка уауу хамаарыламы болу бээр.

Өскө талазында, анык күрүне-лерин уауртуучуларынын чүвени өй-не келдинг көөр кижилер бугурулге-нин социалистг арганын байла-мында капитализминг сайырангай чурттарын чамгы салгалым ам-дыралын дургузулда чедип ал бо-лур кылдыр көрүп турар. Национал айттырыны шиптирлөөргө, соци-ал хосталганы хандырларынга, ажал-чы чоңарынч амыдыралын мате-риалдыг болгаш културлуг деңге-ли үрүлүгү көдүргөсүн социализм аажок уауу чедикшинерин чырт-кыларын көргүскенин олар база би-лип турар.

Хосталган чурттарынч улаустары болган оларнын чуртчулары оң хамкынтык мурунда совет улустун арктени чартыг чүс чыл революсчү орукту уаууер-чижөөдөн бугурун,

көрүп турар. Делегейде баштайгы ажалчы-тараачын күрүнениң ам-дыралдын бүгү талаарында чедип алган кайтамчы уауу түндөлдөр социализм дээрне нииятели бугурул-генин план өзүгар болган дур-гөн хөжүдөсүн, чоңуң чагай байдалын болгаш културалынын өвөлдөн, ажалчы чоңарга өзүдү демократияны хандырып турар шак ымылг нииятели тургузулур деп чүвени херек кырынга бугурулкен.

Иччанга элөөн хөй анык күрү-нелер улам ымайгы хөжүдөсүнүн улаанышкынын тодаралын алырда социализминг тургузарын боттары-нын соорулазы кылдыр чарлаанын-да кижиге кайтар чүе чок. Ол чурттар-нын баштайгы революсчү-демократ-тыг партизалары капитализминг хула-өвөин, харын социализм дөң туржуп турар.

Социализм боттарынын соорула-зы кылдыр чарлаан анык күрүне-лерин практиказы ол чурттарда со-циалистг нииятелиг тургузарын өлөрм өзүу-биле көрүп турар кыл-дыр ам-даа бадтыкпа болбас дээрин көргүзүп турар. Иччалзажок феода-лды болган капиталистг зарылзаа-лардан социалистг харылааларже шипчилкени үеи болур хөжүдө-лерин капиталистг өвөс өрү-биле олар бар чыдар деп чере чугалап болур. Анык күрүнелеринг эконо-миктиг болган социал депшилгенин өрү-биле бугурулаашкынынг чегеринден хамаарыштыр оларга улетүп хөжүгү, мынд болганда, нииятелиг политиктиг амыдыра-лынга улам-на чугула турштарын чоруту элөп ал шылар ажалчы аны-даа тургустунуп алаар. А ол күрүне-лерге социал-экономиктиг депшиле В И Ленинниг оң өттүр көргөни мышак амдымында улет

пүр талазы-биле сайырангай чурт-тарга даанып турар.

Хөжүп турар элөөн хөй күрүне-лерин хаара туткан социал чарты тургузулга — Октябрьдин салдары-биле Азия болган Африка чурттар-ында калбарган хосталгалыг рево-люцияларын чаа үе-чалады-дыр. Импералистеринг болган оларын идеологтарынын бодалы

ДЕМИСЕЛГЕ ДАДЫККАН...

(Тенчүзү, Эгиз 3-ку арында).

Шетининин партизан отряды тууду алган, суурамын чоң кылды суураганым дабышар салым алган турган. Бизде да ачинилер байг чепоселетте 500 кыжылыг, оң дайычмырлар туу...

гып-быжыгып омурган Тикдегелер, түр аптырашкычтар-даа турган. Дайымнарга катал аар согушкунары таварыштырда күшү...

ни талалакчыларга динир-роошкун-бизе дөмөй коргучтуу болган. Кортуан дувуроозов хоораймы шыа алган. Тус черин буржуазия дувуроозови үлдү...

Каттышкан отрядтын бир кезе Уаут-Хемин эрия өрү азым чорун озура чылар-чыбы агым куду азым саз бадил чыдары...

га чедирл өкөөгөн туттурган тылаарын фото-туруу. Адмирал Колачка башаткан Онез чыгарымы бүгү-ле эжезеп алган...

ташка отрядтын чамдымы-бизе чедир шедим. Кичкар-даа аргамок болган, саз Покровское мөөк чедир келпиримиз муртуу чарында...

миселге эгелеп кирип турган Кызыл Шериге дуааламын кырип-кен. Дайымнарга удуу эрес-мадырды туулушкунарын чорутушала...

Солун чымыла, Болушкунар, Фактылар

ЧУГУЛА РЕКОРД Сасенберг (ГФР) чурттуу Мария Ландерс 1965 чыда-да чаалап алган делегей чемпиону деп адын база катал камгалап ап шыда...

«Черле эп-найралдыг чурт-тап, ол-бо черлерге калы чорутур бис—деп угбашкыларын улуу оон интерью ап турган корреспондентиге чугалаан—Бо таварылгада бистин аравыска баш бурунгаар канзыг-даа дугурушкун турбаан».

БУЗУРЭЗРИ БЕРГЕ, БЫЧАЛЗА-ДАА БОЛГАН ХЕРЕН Байн-даа чурттаамы шыкаш. Францига хүн бүгү чүс-чүс бичини урулар чурттуу. 33-жери өөрүп турар. Оон дугайн-да бүдүн солун армиларын түр-раскаалдырын мынчага дээр кым-да сагылмаан.

ИЙИ ЧААН ООЛДАРЫ Мурнуу Африканын артемеде зоологтары чаанар ийистевес деп шуут саап келген. Мурнуу Африкага чаан ийистевени көргөн натуралист Инг дээрин оларын бадчылашкынын өйтүр шапкап. Ол боду кара-бизе көргөни чуррука тыртырып каан. Мында чаан оолдарын азым эмирлп турар кылдыр көргүскөн.

ЖЫШТЫ ҮДЭЭНИ

ФОТОРЕПОРТАЖ

Чанчыл болган байрдал бо. Кыш бодууун эргезин алган, тортидеп туруп-туруп, чавар үези келпире, чакса удуу ажал-херези хүдөөдп бээр. А час дээрге шар-үенин ол эс-кафетаны алган, чайге күске, оон катан-ла демги үдеттерген кышче баямын кылып эгелеп бээр.

Кышты үдөө, чакты утмаа байрдалды хоорукскомуун даргавыи ораакчымы М. Попова ажыткан. Ол чымылаарга байр чедирп, хоораймы ажычмы чонпарын күп-ажычмы чедикшикерин дугайы чугалаан, юбилейди чыды төлөтөт уткуу алмын кийгырган.

сорукуг ажылдап турар коллективте келпире-дур (№ 3 чурук). Кыш бизе Час панаага озуруу-каш хал чорупкан. Дөм кырыга яны-бүрү өюнэр эгелеп. Шооды көтөшп баа чадгыс буттап чарыры, куругт хтереп, бедик чагы баянчы үнери, хендир тырттары, теек төверп болгаш өске-даа өюнөргө хей-хей кижилер кырип ойнаан.

Омак-дөгүт байрдал орайга чедир үргүчүдөөн. А. СЫБИН-ООЛ, А. КУМАЯК, П. Миловотуц, В. Рачковскииц болган А. Алексеевтиц фотолары.

монтаж ажылдарынын планын туугучу күүсетпейн келген. Аша болган өске-даа курлавырларын ажылапгыч эвес чарыгадар, техниканы чөп ажыглаас, азылды урей кылар чоруктар кайы хей болуп турар.

Гидрометаллургия цегинин дээрин шыпкан палиталар ГОСТ өзугаар оажымын өзөк хемчөөлөндө хажымы тутканын, демпир-бетон элементилерин төлөвилде көргөниден дыка өскерилегил күүсеткенин изерткен.

Дуузал бүүдүрүгө участюг (Ил-чалыгын эш Балачук) бетон холдуларын кыларынын нормадын хажымы келген болган ам-даа хажыдыр артышпаан. Антисейсмиттиг куржакларын багай шыпарлыг кылдарын планнап турар. Туудугу үрей кылдыр чорутарынын чикектерин мөөн-даа хейлу көргүзүп болур.

Зазин хей анык курунелерин эрге-чагыргамында турар революцие демократтар амгы шыгың байдаларында капиталистиге система ажылагынын хөгжүдөринин бедик темпелерин хандырар шынек чок дээринге бүүзүрп турар. Капитализмдин сайырапгай чурттарында улетүү бүүдүрүгөинин амгы денелин чедип алырда, бир эвес анык курунелер капиталистиге системаны шилпип алыр түве болза, оларга 80—100 чыл негеттөөр деп чүвени экономикагер санап көргөн. Биргээр чугалаарга, олар база-ла хиличкее таваржым, хоужангай чурттар болуп арттар болган империалистиг курунелерден дыка удуу хамарылаалыг болу бээр.

ХОСТАЛГАЛЫГ ДЕМИС

Октябрьнын социалистиг революциянын көдүргөни, калбак уаучу шимчөөшкунерин күчүдүг шуургану бүүгү делегейин кырыга неперевешпаан, чөр бөмбүрөөзин эч ырак райондарында бөзип четкен. Болонияларын дарлаткан уаустары база хосталгалыг демиселге көдүрүлгөн болган империализмдин колонналдыг системанын буурап бадчылашкынын үези эгелеэн.

Ам, Улут Октябрьнын бежен чымын бүүдүзүндө, бүүгү делегейин национал-хосталгалыг демиселин түнелин унаурушпаан, чүс-чүс чылдарда тургустуну келген болган үр үенин дүргүзүндө империализмдин илгелдиг тымыла база монополияларын байып алмышкынын калбак үнер дөзү болуп келген колонналдыг система эчкинге чедир буурап дүшкөн деп, дөзү барымаалыг чугалаан болур. Национал-хосталгалыг шимчөөшкунин хөгжүдөзүне өргилдиг үе болган Октябрь революциясындан бээр 70 чурттарын уаустары колониалдыг дарладала ап өктөлпкан. Колониализмдин, дарладалык алаанда ам бистин планетависытын демиселдерин чүгө 5 узуу арткан; мыда оон чоңууна бир четпесе хузуу чурттал турар.

Ам анык курунелерин шиптирээр алары кол айтырык чөз дээрге, экономика талазы-бизе хамарышпас чорукту чедип алмыр ол болур. Ол база келинде барган, херек кырында национал хосталгалынын чыргыны тозаргайлачы чүрүл болур.

БАР, Аджир, Мали, Гвинея, Конго (Браззавиль), Сирия, Бирма дээр шыпаш база өске-даа чамдыг туртарда империалистиг монополияларын теригиделинде хосталдырычы ууланган чугуда кемчелерин боттандырып, лаштыгы конессияларын чок кылып, феодалдарын черлерин хавырып, капиталистиг бүүдүрүлгөни национализиастап турар. Ол чурттарын экономикасында куруне сектору хөгжүп, оларда индустриализаашкынын идеяын боттандырып, ажычмы чонпарын эрге-ажыктарына таарыштыр социал реформаларын чорутуп турар.

Зазин хей анык курунелерин эрге-чагыргамында турар революцие демократтар амгы шыгың байдаларында капиталистиге система ажылагынын хөгжүдөринин бедик темпелерин хандырар шынек чок дээринге бүүзүрп турар. Капитализмдин сайырапгай чурттарында улетүү бүүдүрүгөинин амгы денелин чедип алырда, бир эвес анык курунелер капиталистиге системаны шилпип алыр түве болза, оларга 80—100 чыл негеттөөр деп чүвени экономикагер санап көргөн. Биргээр чугалаарга, олар база-ла хиличкее таваржым, хоужангай чурттар болуп арттар болган империалистиг курунелерден дыка удуу хамарылаалыг болу бээр.

Өске талазында, анык курунелерин удуруччуларындан чүвени өнө кеңдиг көр кижилер бүүдүрүлгөни социалистиг аргамыны байдалында капитализмдин сайырапгай чурттарын чангыс салгалын амыдыралынын дүргүзүндө чедип ал болур кылдыр көрүп турар. Национал айтыргыны шиптирлөргө, социал хосталгалы хандырарыч, ажычмы чонпарын амыдыралынын материалдыг болган кылдырлыг денечин үргүлүг көдүргөниге социализм аажок удуу чедикшикерин чымыр чымыр көргүскөни олар база билдир турар.

Хосталгал чурттарын уаустары болган оларын чурттуучулары ону хамыктын мурнууда совет уаустун эрктени чартык чүс чыл революцие оруктуу үлөгөр-чижөөндө бүүзүрп,

Колониаларын болгаш чартык Ийиги арын

Солун неделяда алды катал үнер